

NIEUW LEVEN VOOR DE OUDE STADSBOERDERIJ

INRICHTINGSVOORSTEL

VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP

In december 1980 kwam het "Groot museumboek" als boek van de maand op de Nederlandse markt. Het was een forse, geïllustreerde gids langs de 660 musea die Nederland op dat moment telde. Eén van die musea was het Grolsch Museum, te vinden aan de Notenboomstraat 15 in Groenlo. Volgens de toelichting in het Groot Museumboek was het opgericht in 1937, en kreeg het in 1954 de beschikking over een stadsboerderij uit 1600 om zijn verzameling tentoon te stellen. Op de beganegrond was o.a. een weefkamer ingericht met een getouw uit de 17^e eeuw, een boerenkeuken in authentieke stijl en in de stalruimte waren oude gereedschappen geëxposeerd. Op de zolderverdieping stonden diverse vitrines met o.a. wapens, porselein, archeologische vondsten, speelgoed en oude prenten. Tevens was er een collectie kerkelijke kunst uit Groenlo en omgeving te vinden.

We zijn nu 30 jaar later en er is inmiddels veel veranderd in de museale sector, ook in Groenlo. Het Grolsch museum is Stadsmuseum geworden en verhuisde met het merendeel van de collecties naar de Goudsmidstraat. In 2004 werd er opnieuw verhuisd, nu naar een fraai pand aan de Mattelierstraat. Met de Stadsboerderij ging het sindsdien bergafwaarts. De nog resterende eigen collectie werd elders opgeslagen en het pand was de laatste jaren niet meer toegankelijk voor het (toeristische) publiek. Doodzonde van de gemeentelijke onderhoudsgelden en doodzonde voor de vele toeristen die weliswaar speerpunt waren geworden van het gemeentelijke toeristische beleid maar desondanks toch voor een dichte deur kwamen te staan.

Doodzonde ook omdat de stadsboerderij een van de weinig oude historische vakwerkgebouwen van Groenlo is. Bovendien nog aardig authentiek, niet alleen van buiten maar ook van binnen en daardoor langzamerhand uniek, ook omdat het één van de weinige (of misschien wel de enige) overgebleven echte stadsboerderijen in de wijde omgeving is. Vroeger, in het begin van de vorige eeuw, heeft het er alleen al in Groenlo vol mee gestaan, maar dat alles is al lang geleden gesloopt of omgebouwd en onherkenbaar gemoderniseerd. Alleen aan sommige zijgevels van (gemoderniseerde) oude panden in de binnenstad van Groenlo is nog het oude vakwerk te zien uit de tijd dat het pand nog een echte stadsboerderij was.

Deze laatste stadsboerderij van Groenlo is daarom een prachtige link met het verleden, uit de tijd dat armoede troef was voor de meeste inwoners van Groenlo, waaronder de vele ambachtslieden die hier te vinden waren en de stadsboertjes, die hun vee in de winter thuis in de potstal hadden staan en buiten de grachten hun weide- en landbouwgronden hadden. Het verhaal dat de laatste stadsboerderij van Groenlo vertelt is prachtig terug te vinden in de jubileumuitgave "In de stat van Grol", in 1977 geschreven door de journalist Adriaan Buter, ter gelegenheid van het 700-jarig bestaan van Groenlo. Een prima basistekst om een aardig verhaal uit te destilleren voor het toeristische, vaak randstedelijke publiek. Een verhaal dat gaat over een leefwijze in een oud provinciestedje, die eeuwenlang bijna onveranderd bleef bestaan en die eigenlijk pas na 1945 voorgoed verdween. Een verhaal over boeren maar ook over ambachtslieden, want beide konden niet zonder elkaar. Een verhaal over vakmanschap en meesterschap en over de kunst van het leven én overleven. Een verhaal dat heel veel mensen van hier en van elders altijd weer blijft boeien en dat mensen graag willen laten zien en doorgeven aan hun kinderen.

UITGANGSPUNTEN

- Kiezen voor "vakmanschap is meesterschap" als overkoepelend inrichtings- en tentoonstellingsthema. Dit thema heeft diverse voordelen:
 - draagt bij aan (broodnodige) diversificatie van het toeristische aanbod.
 - het heeft een directe link met het brouwersverleden van Groenlo en met de befaamde vakmanschap is meesterschap reclame campagne van Grolsch.
 - het thema is, mede door die campagne, niet alleen attractief voor een breed publiek maar ook voor sponsors.
- Onder dit hoofdthema kunnen verder gemakkelijk incidentele (tijdelijke) activiteiten plaatsvinden, waaronder (klassieke) muziekkuitvoeringen, theater voorstellingen, exposities van de Groenlose kunststichting Bretel en kleine tijdelijke overname exposities van verschillende museale instellingen.
- Over de diverse deelonderwerpen die passen bij het thema is al veel materiaal en kennis aanwezig, waaronder in Groenlo zelf bij het Stadsmuseum en bij diverse Stichtingen en Verenigingen en daarbuiten bij o.a. Erve Kots, en het Openluchtmuseum. Inhoudelijke en daadwerkelijke samenwerking bij de realisatie ligt voor de hand.
- De attractiviteit voor het toeristische (en eigen) publiek kan verder vergroot worden door het inrichten van een winkeltje met streekproducten (ism. diverse leveranciers) in entree gedeelte.
- Visuele attractie van entreegedeelte van het pand versterken door achter de (geopende) niendeuren een glazen entree aan te brengen, die o.m. zorgt voor goede lichtinval en museale uitstraling (suggestie Yvonne van Lienden).

- eveneens indien haalbaar: aantal extra hoge en smalle dakramen aanbrengen op de nu wel erg duistere verdieping. Bij voorkeur niet aan de zichtkant maar aan de zuid- en oostkant van het dak
- idem: het sombere bruin gebeitste dakbeschot (totaal niet origineel) bij voorkeur wit verven/bespannen.
- rest van het gebouw, waaronder vloeren en wanden zo veel mogelijk in tact laten (conform conclusies bouwhistorisch onderzoek maart 2007 door Drs. F.C.Haars, Monumentenadviesbureau Nijmegen). Beschadigde wanden waar nodig restaureren
- nieuwe verlichting aanbrengen, deels spanningrail met spots die reageren op bewegingssensoren.
- in de opstellingen: aantal korte video en/of digitale fotoprogramma's
- speurtocht en "hands-on" voor kinderen.
- werken met vrijwilligers/sters voor begeleiding publiek en openstelling gebouw
- ontvangstgedeelte van het museum combineren met bureau Groenlo Vestingstad Promotions voor o.a. extra ondersteuning openstelling
- openstelling met name in het zomer/vakantie seizoen, daarbuiten uitsluitend in het weekend

RUIMTELIJKE INVULLING

Hieronder volgt een kort overzicht van de (mogelijke) invulling van de diverse ruimten in het gebouw.

01 oude deel met trap naar zolder

Aan straatzijde, zoals boven aangegeven, nieuwe glaswand entree van het pand (alleen zichtbaar bij open staande niendeuren) op circa 1,3 meter uit rooilijn. Langs de rechterwand van de ruimte zeer forse foto op linnen van oude potstal. Op vloer en deels tegen de wand traditionele landbouw gereedschappen. Verder in ruimte o.a.:

- forse introductietekst "Welkom in de stadsboerderij", met korte uitleg over wat er in het gebouw te zien is. Deze tekst bij voorkeur op paneel loodrecht op de muur, op circa 1,5 meter voor de trap.
- diverse bundels gedroogde en geprepareerde graansoorten waaronder tarwe, haver, rogge, boekweit en gerst
- kleine ontvangstbalie, direct links van de nieuwe entree met (winkel) kassa. Tevens(laptop)werkplek voor medewerkers.

02 vestibule en gang

Tijdens openingsuren deur naar gang naar achterhuis permanent open laten staan. Langs één wand van de gang collage van (oude) foto's, plattegronden en korte toelichtende teksten over de geschiedenis van de stadsboerderij en historische waarde van het pand. Dit combineren met een aantal digitale fotolijsten met snel wisselende historische opnamen van vakwerkgebouwen en stadsboerderijen in Groenlo en omgeving, met daarvoor poserende mensen en (spelende) kinderen. Op wand daar tegenover forse koptekst, bv. Een geschiedenis van eeuwen.

Eventueel gang iets korter maken door deur naar achteren te verplaatsen en wanden aan de voorzijde van de gang circa 1 meter in te korten. Deuren van gang naar deel (01) en voorkamer (03) komen dan te vervallen. In dat geval zou ook de deur naar de gang weggelaten kunnen worden. Voordeel van deze bescheiden ingreep: meer ontvangstruimte en overzicht in het entreegebied.

03 voorkamer

Oude inrichting met potkachel en schoorsteen/wandversieringen aan de kant van de binnenmuur terug brengen (in overleg met conservator Stadsmuseum). Korte toelichtende tekst over laatste bewoners. Rest van de ruimte sfeervol en nostalgisch inrichten als winkeltje voor streekproducten. Misschien is er nog wat over van de fraaie toonbank en achterkast/vitrinekast van het sinds enige jaren gesloten noep/bloemenwinkeltje in de Beltrummerstraat. Zou hier prima passen.

04 tussenkamer

Deze kamers, waar ooit een deel van de textielcollectie te zien was, leent zich goed voor een informatieve presentatie over het dagelijks leven van de Grolse stadsboeren door de eeuwen heen. Hoe ze leefden, wat ze verbouwden, wat ze aten, wat ze verdienden en wat hun neveninkomsten waren uit handel of ambachtelijke bezigheden als klompen maken, weven en mandenvlechten. Digitale foto presentatie. Link leggen met vakmanschap is meesterschap opstellingen op bovenverdieping. Verdere visualisering mbv.objecten en foto's langs de wanden en op de vloer. Eventueel kostuumpoppen toevoegen voor de sfeer (ism Mevr. Nancy Kors).

05 kleine keuken

Deels terugbrengen, in overleg met Stadsmuseum, in oude presentatiestaat, compleet met nostalgische koperen en emailen objecten. Voor veel (oudere) bezoekers een feest der herkenning. Raam boven keukenblokje weer permanent zichtbaar maken. Eventueel afschermen met inbraakvrij glas.

Wand daar tegenover : opstelling met oud kinderspeelgoed, schoolspullen en oude foto's spelende kinderen. Kleine "hands-on" opstelling. Als ruimte het toe laat: jongens- en meisjes kostuumpop.

06 woonkeuken met schouw en bedstee

Globaal terug brengen naar oude situatie, herinnerend aan laatste bewoners: schouw met toebehoren, heringerichte bedstee, tafel met stoelen en brood op de plank, ingelijste oude prenten /merklap langs de wanden etc.

In een van de hoek: scherm met videoprogramma met verhalen van oude Grollenaren over het leven van toen.

07 tuin

In overleg aanpassen / verbeteren.

08 en 09 slaapkamer/weefkamer

Beide ruimtes visueel met elkaar verbinden. Weefgetouw handhaven in 08. Extra objecten toevoegen plus video opnamen /digitale foto's van weven op dit getouw. In aangrenzende ruimte extra informatie, foto's, materialen (vlas) en objecten en eindproducten die verband houden met de huisweverij en de latere textielnijverheid in Groenlo.

B INVULLING ETAGERUIMTE

Deze tamelijk forse ruimte biedt de meeste mogelijkheden om voort te borduren op het hierboven geïntroduceerde thema: vakmanschap is meesterschap. Die titel kan prima worden opgehangen aan de wand boven de balustrade die naar de etageruimte voert. Liefst in forse letters met daaronder een even forse pijl die wijst naar het begin van de (vervolg) expositie.

Gezien Groenlo's verleden valt hierbij te denken aan een aantal (makkelijk verplaatsbare) ruimtelijke opstellingen rond oude ambachten als smeden, schoenmaken, houtbewerken, broodbakken, snoepgoed maken en niet te vergeten bier brouwen.

Inspiratie voor de presentatie van deze onderdelen is o.m. te vinden in de nieuwe vaste opstelling over verzamelen in het Openluchtmuseum in Arnhem.

Bij elk thema veel objecten, nu nog deels in particulier bezit, en verder foto's waaronder stills uit de Grolsch reclames. Op een groot scherm tenslotte, met daarvoor een redelijk aantal stoelen of lage banken, een compilatie van een aantal reclamefilmpjes van Grolsch onder het motto Vakmanschap is meesterschap.

Door deze presentaties makkelijk verplaatsbaar en tijdelijk te verwijderen te maken, kan deze bovenruimte ook voor andere (museale) activiteiten gebruikt worden, zoals boven al is aangegeven. Dit versterkt de gebruiks- en attractiewaarde van het geheel aanzienlijk.

Tot slot. Door deels uit te gaan van de oorspronkelijke "museale" invulling van de Stadsboerderij kunnen de herinrichtingskosten beperkt blijven. Door de keuze van "vakmanschap en meesterschap" als bindend motto is de kans op sponsoring ook in deze tijden nog relatief groot. En daarmee de kans op eindelijk weer nieuw leven in en voor de oude stadsboerderij. De toeristen en de bevolking van Groenlo en ommelanden zullen er blij mee zijn!